

SINUT-LEHTI 2025

OIKEUS
YKSITYISYYTEEN

OIKEUS
KOSKEMATTO-
MUUTEEN

OIKEUS
TUNTEISIIN

OIKEUS
ITSENSÄ
ILMAISUUN

TEEMA: NUOREN OIKEUDET

• TUTUSTU TARKEMMIN NUOREN OIKEUKSIIN SISÄSEIVUILLA! •

MYÖS ITSENÄISTYESSÄ ON OIKEUS SAADA TUKEA

Hei! Täällä kirjoittelee Aada, 19-vuotias nuori Tampereelta. Osa saatkaa muistaa minut vuoden 2023 Sinut-lehdestä, jossa kerroin taustoistani. Nyt aion kertoa tarinan siitä, kuinka itsenäistyin!

Täytin 18 vuonna 2023 ja muutin sijaisperheestä asumaan yksin. Sain heti muuttaessani sosiaalityöntekijältä paljon apua muun muassa muuttokustannuksiin ja virallisten asioiden hoitamiseen.

Lastensuojelun nuoren oikeuksiin kuuluu itsenäistymisen jälkeen sosiaalityöntekijä, jos nuori on jälkihuollossa. Jälkihuolto tarkoittaa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja lapsille ja nuorille, jotka ovat olleet sijoitettuna kodin ulkopuolelle huostaanotettuina tai kiireellisen sijoituksen tukitoimena. Minulle jälkihuolto tarkoittaa rahallista tukea esimerkiksi harrastuskustannuksiin, kuten leirimaksuihin ja matkustuskuluihin.

Kun olin alaikäinen, pelkäsin, etten saa lainkaan tukea itsenäistymiseen. Pelko kuitenkin osoittautui ihan turhaksi. Sijaisperhe ja sosiaalityöntekijä auttoivat minut alkuun.

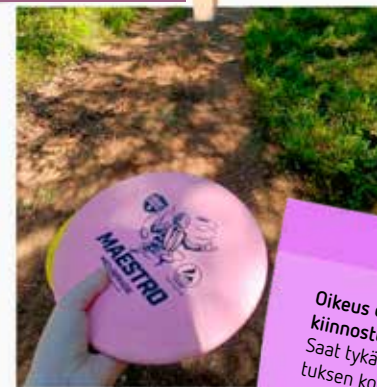
Moni asia muuttui, kun muutin asumaan ihan yksin! Tuli lisää velvollisuuksia, kuten laskujen maksaminen, sähkösopimuksen tekeminen ja omasta kodista huolehtiminen. Mutta myös paljon vapauksia! Saa päättää itse, mitä ruokaa tekee, koska menee nukkumaan ja milloin näkee kavereita.

Hankimme yhdessä sosiaalityöntekijän ja sijaisvanhempien kanssa minulle muun muassa sähkösopimuksen ja kotivakuutuksen. Minua autettiin myös asunnon etsimisessä.

Minulle tärkein oppi on se, että yksin ei tarvitse pärjätä. Aina saa pyytää apua esimerkiksi omalta sosiaalityöntekijältä. Hänellä on velvollisuus auttaa. Jälkihuoltohan jatkuu 23-vuotiaaksi asti, joten siihen asti sinulla, jälkihuollon nuori, on oikeus sosiaalityöntekijään itsenäistymisen aikana ja jälkeen.

Jos olet itsenäistymässä lähiaikoina, tsemppiä sinulle!

-AADA

Oikeus omiin
kiinnostuksen kohteisiin.
Saat tykätä mistä vain. Kiinnostuksen kohteitasi ei saa rajoittaa esimerkiksi sillä perusteella, että "tuo ei sovi sukupuolellesi" tai "eikö tuo nyt ole vähän tyhmää/lapsellista".

KANNUSTA NUORTA HARRASTAMAAN

Olen kokeillut monenlaisia harrastuksia, kuten sähköä, jalkapalloa, sulkapalloa, tanssia, uintia uimakoulujen ja itsenäisten uintien parissa, ratsastusta sekä teatteria ja leireillä käymistä. Pitkäaikaisimpia harrastuksiani ovat olleet ratsastus ja tanssi.

Harrastukset on katsottu yhdessä sijaisperheen vanhempien kanssa ja laitoksessa asuessani ohjaajan kanssa. Sijaisperheessä minua on kannustettu harrastuksiin antamalla mahdollisuus kokeilla eri lajeja ja valita oma laji. Kannustaminen jatkui myös laitoksessa niin, että minulle annettiin mahdollisuus valita omat mieluiset lajit.

Harrastuksilla on ollut iso vaikutus elämäni; ne ovat antaneet tilaisuuden ilmaista itseäni ja harjoitella muun muassa sosiaalisia taitoja. Harrastan itse tällä hetkellä nykytanssia, keilausta sekä satunnaisesti

ratsastusta ja keppihevosiä. Harrastuksista olen saanut kavereita ja tärkeän viikkorutiinin.

Vapaa-ajallani toimin myös vapaaehtoisena monessa järjestössä. Tästä olen saanut loistavia tilaisuuksia itseni kehittämiseen ja luovan toiminnan toteuttamiseen sekä tärkeiden teemojen esiin tuomiseen.

Harrastukset tuovat arkeeni yhteisöllisyyttä sekä yhteenkuuluvuuden tunnetta ja paljon iloa. Tanssista ja keilauksesta saan viikkooni säännöllistä liikuntaa. Ne kehittävät samalla ryhmässä toimimisen taitoja.

Tästä ja monesta muusta syystä olisi tärkeää järjestää nuorelle vapaa-aikaan edes yksi mieluinen harrastus. Harrastukset mahdollistavat nuorelle kohtaamiskäytännön ja turvallisen tavan viettää vapaa-aikaa.

- JASMIN

NUORI, TUNNETKO NÄMÄ OIKEUTESI?

OIKEUDET

Olemme keränneet yhdessä nuorten kanssa yhteensä tärkeitä oikeuksia. Nämä ovat vain pintaraapaisu kaidista nuorten oikeuksista, mutta myös velvollisuuksista.

Jokaisen nuoren elämäntilanne on yksilöllinen. Onkin tärkeää muistaa, että oikeuksien toteutumiseen voi vaikuttaa esimerkiksi sijaishuoltopaikka, ikä, oma toiminta ja mahdolliset rajoitustoimenpiteet.

Kannustamme kysymään / puhumaan sinulle tutulle ja luotettavalle aikuiselle, jos minkään oikeuden toteutuminen mietityttää.

Kirjoittajat: Tilkkutäkki-kehittäjäryhmän nuoret

TALLENNASOSSUN NUMERO PUHELIMEESI

- Sinulla on oikeus tavata sosiaalityöntekijäsi myös kahdestaan. Kukaan ei saa tätä estää. Sossun kanssa voit puhua mistä vain. Häntä sitoo vaitiolovelvollisuus, joten hän ei saa puhua asioistasi eteenpäin, ELLEI sille ole painava syy.

- Jos sossu joutuu jostain asiasta ilmoittamaan eteenpäin, hän on velvollinen perustelemaan sinulle, miksi toimii niin. Jos koet, että hän toimii väärin, voit aina kysyä toisen aikuisen mielipidettä tai ottaa yhteyttä sossun esihenkilöön.

- Sossulle saat viestittää tai soittaa koska vain. Puhelinnumero kannattaa tallentaa yhteystietoihin, jotta saat tarvittaessa yhteyden mahdollisimman nopeasti. Yhteydessä voit olla mahdollisista epäkohdista, erilaisista kysymyksistä tai ihan muuten vain. Aina ei tarvitse olla "asiaa".

Oikeus omaan tilaan.
Jokaisella nuorella on oikeus omaan huoneeseen / tilaan. Jotta se voisi tuntua omalta ja kodikkaalta, sitä tulisi saada sisustaa vapaasti. Oikeus omaan tilaan on tärkeä myös yksityisyyden kannalta.

Oikeus näyttää tunteesi.
Saat näyttää tunteesi, Saat näyttää positiivisia olivatpa ne positiivisia tai negatiivisia. Kukaan ei saa rajoittaa tunteitasi tai kertoa, että ne ovat väärät. Jokainen tunne on sallittu ja ihan yhtä tärkeä kuin muutkin.

Oikeus saada tietoa.
Jos haluat tietää sinua kiinnostavasta aiheesta tai vaikkapa omasta lastensuojelun asiakkuuttasi koskevista asioista, sinulla on oikeus ilman syytä. Sinulla on oikeus saada tietää, mitä asiakaskertomukseen on kirjattu sinusta ja sinulle tapahtuneista asioista – myös vaikeista tai ikävistä asioista.

Oikeus koulutukseen ja oppimiseen.
Jokaisella nuorella on oikeus ja oppivelvollisuuden myötä myös velvollisuus opiskella. Saat valita ihan itse omat valinnaisaineet. Kukaan ei voi pakottaa hakemaan esimerkiksi lukioon, "koska niin kaikki muutkin perheessä ovat tehneet" tai "koska se antaa paremman pohjan tulevaisuudelle".

Oikeus pukeutua, meikata ja laittaa hiuksia. Kukaan ei voi rajoittaa pukeutumistasi tai tapaasi meikata tai laittaa hiuksiasi. Sinulla on oikeus ilmaista itseäsi pukeutumisella ja ehos-
tautumisella.

Oikeus omaisuuden suojaan.
Kukaan ei saa tutkia Kukaan ei saa tutkia tavaraitasi tietämättäsi eikä ottaa niitä ilman lupaasi tai virallista päätöstä. Ne ovat sinun omaisuuttasi.

Oikeus liikkumisen vapauteen.
Sinulla on oikeus liikkua, ulkoilla ja käydä kaupassa vapaasti sovitujen rajojen ja kotiintuloaikojen rajoitusten, ellei tätä ole erikseen rajattu virallisella päätöksellä. Aikuisten on hyvä tietää, missä liikut ja kenen kanssa, mutta sinua ei saa paikantaa tahtomattasi muutoin kuin hätätilanteissa.

Oikeus terveydenhuoltoon ja terveyteen.
Sinun kuuluu päästä lääkäriin ja saada apua mielenterveyden ja ongelmiin, kun on tarve. Sinulla on myös oikeus monipuoliseen ruokavalioon ja liikuntaan.

Oikeus omaan rahaan.
Sinulla on oikeus käyttää omaa viikko- / kuukausirahaasi niin kuin haluat. Sinun ei tarvitsisi perustella, miksi tai mihin sitä haluat käyttää. Näillä rahoilla harjoittelet esimerkiksi budjetointia ja säästämistä. Sinulla on myös oikeus saada apua rahankäytön harjoitteluun.

Oikeus riittävään elintasoon.
Sinulla on oikeus saada perustarpeet täytetyiksi. Näitä ovat esimerkiksi puhtaat, sopivat ja ehjät vaatteet, riittävä ravinto, turvallinen kasvuympäristö ja mahdollisuus opintoihin.

Oikeus huolenpitoon ja suojeluun.
Ansaitset tulla rakastetuksi ja kokea olosi turvalliseksi. Aikuiset ympärilläsi ovat velvollisia huomioimaan sinut ja tarpeesi. Olet oikeutettu läheisyyteen ja kosketukseen, mikäli itse sitä haluat.

Katso lisätietoa oikeusturvakeinoistasi Lastensuojelun käsikirjasta: QR-koodi

Oikeus yhdenvertaiseen kohteluun.
Jokaisella, siis JOKAISELLA on oikeus tulla kohdelluksi samoin periaattein kuin ketä tahansa muutakin. Ei ole olemassa asiaa, joka tekisi sinusta huonomman kuin kukaan muu, eikä sinua saa kohdella miten vain.

Oikeus lepoon ja vapaa-aikaan.
Sinulla on oikeus harrastaa sinulla on oikeus lepoon. Sinulla on oikeus harrastaa vapaa-ajallasi juuri sinulle mielekkästä harrastusta, ja tätä tulisi tukea. Sinulla on myös oikeus vain olla ja levätä. Aina ei tarvitse jaksaa hukata tehden eri asioita tai aktiviteetteja.

Oikeus vaikuttaa.
Saat vaikuttaa omiin asioihisi kokouksissa, joissa käsitellään sinua tai sijaishuoltopaikkaasi. Omia näkemyksiä kannattaa avata/perustella/puhua ääneen, jotta voit saada tukea niille. Sinulla on myös oikeus olla osallistumatta, jos niin haluat.

Oikeus koskemattomuuteen.
Kukaan ei saa koskea sinuun millään tavalla ilman lupaasi. Edes viaton olkapäälle taputtelu ei ole ok ilman suostumusta.

Oikeus tulla kuulluksi.
Sinun mielipidettäsi tulisi kuulla arjen pienissä asioissa, mutta varsinkin isommissa päätöksissä, jotka koskevat sinua. Oikeus tulla kuulluksi koskee myös arkipäivää. Aikuisen tulee ottaa aika ja kuunnella sinua, jos ja kun sitä tarvitset.

Oikeus ilmaista oma mielipide.
Sinulla on lupa ilmaista mielipiteesi, kunhan et loukkaa muita.

SAIJAN TARINA

NUOREN NÄKEMYKSIÄ TULEE KUULLA JA OTTAA NE VAKAVASTI

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos THL kertoo sivullaan, että sekä päätöksenteossa että sijaishuollon toteuttamisessa täytyy kiinnittää erityistä huomioita lapsen mielipiteisiin ja toivomuksiin. Tämä tietenkin on ideaali tilanne, ja näin sen kuuluisikin mennä. Joskus asiat eivät kuitenkaan ole näin yksiselitteisiä.

On mahtavaa, että omalla kohdallani mielipiteitäni on aina kysytty. En ole kuitenkaan pystynyt vastaamaan rehellisesti kaikkiin kysymyksiin, koska tiedän, mitä siitä olisi seurannut. Yksi tällainen tilanne oli, kun sain pitkäaikaisen sijaishuoltopaikan eräästä perheestä, johon en olisi todellisuudessa halunnut mennä.

Pitkäaikaisen sijaishuoltopaikan löytyminen alkaa siitä palaverista, kun sosiaalityöntekijä kysyy, millaista sijaisperhettä toivon. Minulla oli vain kaksi todellista toivetta: ettei taloudessa olisi lemmikkejä, koska olen

niille allerginen, ja ettei minulla olisi niin pitkä koulumatka. Tekstin loppupuolessa näette, etteivät nämä toiveeni toteutuneet millään lailla.

Sitten tulee sosiaalityöntekijän kanssa palaveri, jossa hän kysyy pakollisen kysymyksen päätöksenteosta: olenko suostuvainen muuttamaan kyseiseen perheeseen? Siinä tilanteessa tuntui, ettei ole mitään muuta vaihtoehtoa kuin yksi vastaus eli kyllä. Vastaus "kyllä" tuntui pakolliselta siksi, että olin odottanut pitkäaikaisesta perhettä jo puoli vuotta silloisessa lyhytaikaisessa sijaisperheessä 60 kilometrin päässä koulusta, harrastuksistani ja kavereista ynnä muusta.

Minulle suunniteltu pitkäaikainen sijaisperheeni asui siinä "vain" 30 kilometrin päässä koulustani ja muista minulle tärkeistä asioista. Todellisuudessa 30 kilometriä ei olisi helpottanut minua millään tavalla, koska lin-

ja-autot kulkisivat entistäkin huonommin silläseudulla. Lisäksi pitkäaikaisperheessä olisivat kaikki mahdolliset eläimet, joille olen allerginen.

Ääni sisälläni sai kuitenkin minut vastaamaan "kyllä", koska tiedostin, että seuraavan perheen löytämiseen olisi mennyt taas puoli vuotta. Se on pitkä aika, kun elämä tuntuu muutenkin raskaalle pitkän koulumatkan vuoksi.

Lopulta en kerennyt asua minulle suunnitellussa pitkäaikaisessa sijaisperheessä kuin muutaman viikon. Minun piti muuttaa äkillisesti takaisin edelliseen lyhytaikaiseen sijaisperheeseen allergiaoireiden vuoksi.

Ilokseni uutta pitkäaikaisesta sijaisperhettä ei tarvinnutkaan etsiä, kun sain pitkäaikaisen paikan per-

heestä, jossa olin ollut aiemmin sijoitettuna lyhytaikaisesti. Eikä minun tarvinnut enää edes kärsiä 60 kilometriä pitkästä koulumatkasta, kun kouluni vaihtui samalle paikkakunnalle asuinpaikkani kanssa. Joten loppu hyvin, kaikki hyvin.

Yksin se, että mielipidettä kysyy, ei riitä päätöksenteossa, koska – kuten esimerkiksi näkyy – vastaus ei välttämättä ole rehellinen. Jos halutaan tietää lapsen tai nuoren rehellinen mielipide, asiaan on paneuduttava ja kysyttävä esimerkiksi tarkentavia kysymyksiä, kuten "miksi näin olisi hyvä?".

Lapsen tai nuoren mielipiteen kysyminen päätöksiä tehtäessä ei ole vain yksi seikka muiden joukossa. Se on kaikkein tärkeintä, koska vain hän parhaiten tietää ja tuntee, missä ja miten hänen on hyvä olla.

-SAIJA

PERHEHOITAJA

LASTENSUOJELU-
LAITOKSEN JOHTAJA

SOSIAALITYÖNTEKIJÄ

ITSENÄISTYNYT NUORI

SIJOITETTUNA
OLLUT NUORISIJOITETUN NUOREN
BIOLOGINEN ÄITI

01

Mikä on mielestäsi tärkein oikeus, josta nuorten tulisi tietää?

Oikeus määrätä omasta kehostaan on yksi tärkeimmistä ja myös oikeus omiin mielipiteisiin. Sekä tietysti kaikki turvalliset kasvuympäristöt (psykkinen/fyysinen).

Lapsen oikeudet kuuluvat jokaiselle lapselle. Lastensuojeluyksikköön on laadittu laadukkaan laitoshoidon laatuksiteerit sekä hyvää kohtelua koskeva suunnitelma. Hyvää kohtelua koskeva suunnitelma on tehty yhdessä lasten kanssa. Suunnitelman yhteydessä lasten kanssa keskustellaan yhteisistä säännöistä, kasvatuksellisista rajoista, lainsäädännöstä tulevista oikeuksista ja velvollisuuksista. Lasten kanssa käydään läpi myös oikeusturvakeinoja (muutoksenhaku, muistutus, kantelu).

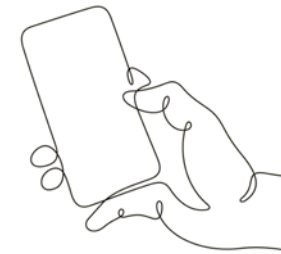
Nuorella on oikeus tietää itseään koskevista asioista ja myös vaikuttaa tehtäviin päätöksiin. Nuorella on oikeus tulla kuulluksi.

Miten olet itse kertonut oikeuksista nuorelle?

Oikeus asiakastietoon. Osa nuorista ei välttämättä tiedä, että heillä on oikeus lukea heistä kirjoitettua asiakastietoa.

Oikeus vaikuttaa asioihin ja saada tietää niitä omia asioita, että ei tarvitse jäädä pimentoon oikeastaan mistään.

Tärkeää on ainakin, että nuori tietää tulla puhumaan ja kertomaan kaikesta.

02

Onko nuorella oikeus päättää kaikista omista asioista?

Ikätason mukaisesti vähitellen laajemmat oikeudet omista asioista päättämiseen. Lapsilla / nuorilla ei ole oikeastaan yhtä tai edes kaikille samaa ikää, jonka jälkeen kaiken pitäisi yllättäen aueta. 18v tietysti, mutta tuota nuorempien kohdalla.

Nuori voi päättää omista asioistaan iän ja kehitystasonsa mukaisesti. Täysi-ikäisenä saa päättää täysin omista asioistaan. Lapsella ja nuorella on myös oikeus olla vanhempansa tai huoltajansa huollettavana.

Alaikäisellä ei ole oikeutta päättää kaikista omista asioista, mutta toiveita on tärkeä ottaa huomioon.

Missä iässä se olisi oikeudenmukaista?

Nuorella on oikeus päättää omista asioistaan. Sen pitäisi olla oikeudenmukaista noin 12 vuoden iässä.

Nuorellehan tulee 12-vuotiaana oikeus esimerkiksi osallistua sossupalaveriin ja oikeus vaikuttaa asioihinsa. Mielestäni kaikista asioista päättämiseen täytyisi olla 18-vuotias. Teini-ikäisenä ei ehkä aina ajattele loogisesti kaikkia asioita. Tällöin se, että saa kuitenkin vaikuttaa ja saa siihen aikuisen tukea, on ihan riittävä. Kunhan niitä toiveita sitten myös kuunnellaan, eikä sivuuteta.

Vasta täysi-ikäisenä, mutta silti he tarvitsevat turvaa ja tukea.

03

Kuinka tärkeänä pidät, että nuoria kuullaan heitä koskevissa päätöksissä?

Erittäintärkeänä. Omienkokemusten perusteella välillä nuorella on jopa liikaa sananvaltaa, kun sosiaalityöntekijä ei jotenkin uskalla sanoa vastaan. Mutta pääsääntöisesti ehkä kuitenkin toisinpäin. Nuoren ääni ei kuulu tarpeeksi, eikä sitä huomioida riittävästi.

Nuorten tulee päästä kertomaan ja tulla kuulluksi heitä koskevissa asioissa ja päätöksenteossa. Nuoria kuulemalla saadaan arvokasta tietoa nuorisokulttuurista ja siitä, miten nuoret itse kokevat heitä koskevat asiat. Pelkkä kuuleminen ei kuitenkaan riitä, vaan nuorten täytyy saada tulla kuulluksi. Siinä on vielä kehitettävää!

Nuoren äänen ja toiveiden kuuleminen on tosi tärkeää. Niitä pyritään kuulemaan, mutta aina ei ehkä ole sille tilaa tai riittävän luottamuksellista suhdetta, että nuori uskaltaisi mielipiteitään ja toiveitaan esittää, vaikka sitä pyritään tukemaan.

Saavatko nuoret niissä tarpeeksi äänensä kuuluviin?

Minulle nuorena on tärkeää, että me tulemme kuulluksi. Valitettavasti on tapauksia, joissa nuoren mielipidettä ei ole otettu huomioon.

Todella tärkeää, että nuoria kuunnellaan, sillä nämä päätöksethän (sossupalaverit) vaikuttavat lähestulkoon heidän koko elämäänsä.

Tosi tärkeää.

NUORELLA ON OIKEUS TAVATA TAI OLLA TAPAAMATTA PERHETTÄÄN

Jokaisella lapsella ja nuorella on oikeus perheeseen. Tämä on määritelty YK:n lapsen oikeuksien sopimuksessa. Perheeseen voi kuulua esimerkiksi äiti, isä, sisko, veli, mummo, vaari, tati, setä... Perhettä voi olla myös esimerkiksi sijaisäiti, sijaisisä, sijaissisar, kummi, ohjaaja, kuraattori... Toisin sanoen, kun vain nuorelle tärkeä ja läheinen ihminen.

Nuori saa olla yhteyksissä läheisiinsä puhelimitse, sähköpostitse, kirjeitse ja kasvokkain. Sijaishuoltopaikan tulisi tätä tukea ja ehdottomasti myös kannustaa yhteydenpitoon.

Sijaishuoltopaikka ei saa yksin omalla päätöksellä kieltää tai rajoittaa yhteydenpitoa. Poikkeuksena ovat tilanteet, joissa yhteydenpidosta olisi huomattavasti haittaa tai selkeästi vaaraa nuorelle. Nämä rajoitukset tulevat kumminkin ylemmältä taholta, kuten sosiaalityöntekijältä. Yhteydenpidon rajoitusta ei määrätä ilman painavia ja selkeitä syitä.

Nuorella on myös oikeus kieltäytyä tapaamasta tai pitämästä yhteyttä läheisen tai läheisten kanssa. Kukaan ei voi pakottaa näkemään vaikkapa vanhempaa tai sisarusta vain siitä syystä, että he ovat perheen jäseniä. Yhteydenpidosta on aina oikeus kieltäytyä, oli siihen "syy" tai ei.

Yhteydenpidosta voi kieltäytyä myös kertaluontoisesti. Se, ettei tahdo kerran tavata, ei tarkoita, että se olisi lopullinen päätös. Aina ei jaksa tai huvita, ja sitä täytyy jokaisen kunnioittaa.

Oma kokemukseni on, että oikeus perhesuhteisiin toteutui sijaishuollon aikana vaihtelevasti. Soittaminen ja viestittely oli mahdollista lähes aina oman puhelimen vuoksi. Kasvokkain näkeminen tuotti välillä suuriakin haasteita.

Asuin laitoksessa, jossa oli ajoittain paljon sijaisia, jotka luonnollisesti eivät tunteneet jokaisen nuoren sääntöjä ja käytäntöjä. Useasti tapaamisia rajattiin, koska missään ei ollut kirjauksia, kuinka saisin läheisiäni tavata. Näissä tilanteissa olisin toivonut selkeitä ohjeistuksia ja kirjauksia, joissa tapaamis-oikeudet lukisivat selkeästi.

Kauempana asuvien läheisten näkeminen oli todella haastavaa. Puheissa heitä toki kannustettiin näkemään, mutta kun yritimme sopia aikatauluja, tilanteet jäätivät. Tuli kaikenlaisia esteitä, miksi en pääse ja miksi pitäisi vielä odottaa. Tuntuu, ettei kukaan halunnut minun näkevän ketään läheisiäni.

Jouduin myös tapaamaan läheisiä, vaikken olisi juuri silloin tahtonut. Oma jaksaminen oli melko huonoa, enkä tuolloin tahtonut nähdä juuri ketään. Toiveeni sivuutettiin silloin.

Näin jälkeenpäin harmittaa oma tietämättömyyteni oikeuksistani. Toivon, että viimeistään nyt jokainen tietää omat oikeutensa perhesuhteisiin liittyen.

- JENNIFER

OIKEUS
PERHEESEEN

NUOREN ARVOJA PITÄÄ KUNNIOITTA

Jokaisella nuorella tulisi olla oikeus elää omien arvojen mukaista elämää. Tämä on erityisen tärkeää silloin, kun nuori sijoitetaan kodin ulkopuolelle. Sijaishuollossa ja sijaishuoltopaikkaa etsiessä on olennaista huomioida nuoren tausta: kulttuuri, kieli, uskonto, elämäntilanne ja nuoren henkilökohtaiset tarpeet.

Tämä ei tarkoita vain käytännön seikkoja, vaan myös syvempää ymmärrystä siitä, ettei nuori joudu perheeseen, jonka arvot ja elämänsäsenne poikkeavat täysin hänen omistaan. Ennakkoluuloton ja kunnioittava kohtaaminen luo pohjan nuoren hyvinvoinnille ja identiteetin rakentumiselle.

Omat kokemukseni ovat osoittaneet sen, kuinka vaikeaa on elää tilanteessa, jossa oma arvomaailma on jatkuvassa ristiriidassa sijaisperheen ja biologisten vanhempien kanssa. Tämä ristiriitailanne aiheuttaa kuormitusta ja on vaikuttanut pitkällä aikavälillä hyvinvointiin erittäin paljon. Tänäkin päivänä käyn vielä kamppailua itseni kanssa siitä, millainen ihminen olen ja riitänkö tällaisena.

Kun muutin sijaisperheestä perhekotiin, sain itse valita paikan muutamasta eri vaihtoehdosta. Se osoittautui erittäin hyväksi asiaksi. Kävin tutustumassa kaikkiin paikkoihin, eikä valinnassa ollut mitään epäselvyyttä.

Vaikka arvomaailmat eivät täysin kohdanneet, sain hyvän kokemuksen siitä, että en joutunut muuttamaan itseäni millään tavalla. Omat arvoni hyväksyttiin ja tarpeitani kunnioitettiin.

Perhekodissa asuminen oli myös merkityksellistä siitä näkökulmasta, että siellä oli monia eri työntekijöitä ja nuoria eri lähtökohdista. Tämä mahdollisti oppimisen eri arvoista ja kulttuureista sekä laajensi omaa arvomaailmaani ja näkemystäni eri asioista.

Miten sijaishuoltopaikka voisi varmistaa, että nuori saa toteuttaa itseään ja omia arvojaan?

• Käydään lastensuojelussa nykyistä enemmän arvopohjaista keskustelua: Oma arvomaailma ei tule väkisin syöttää nuorelle, vaan arvoista voidaan käydä keskustelua.

• Kohdataan jokainen ennakkoluultomasti: Ei anneta sen vaikutusta, millaisen ennakkokäsityksen on saanut papereita lukemalla.

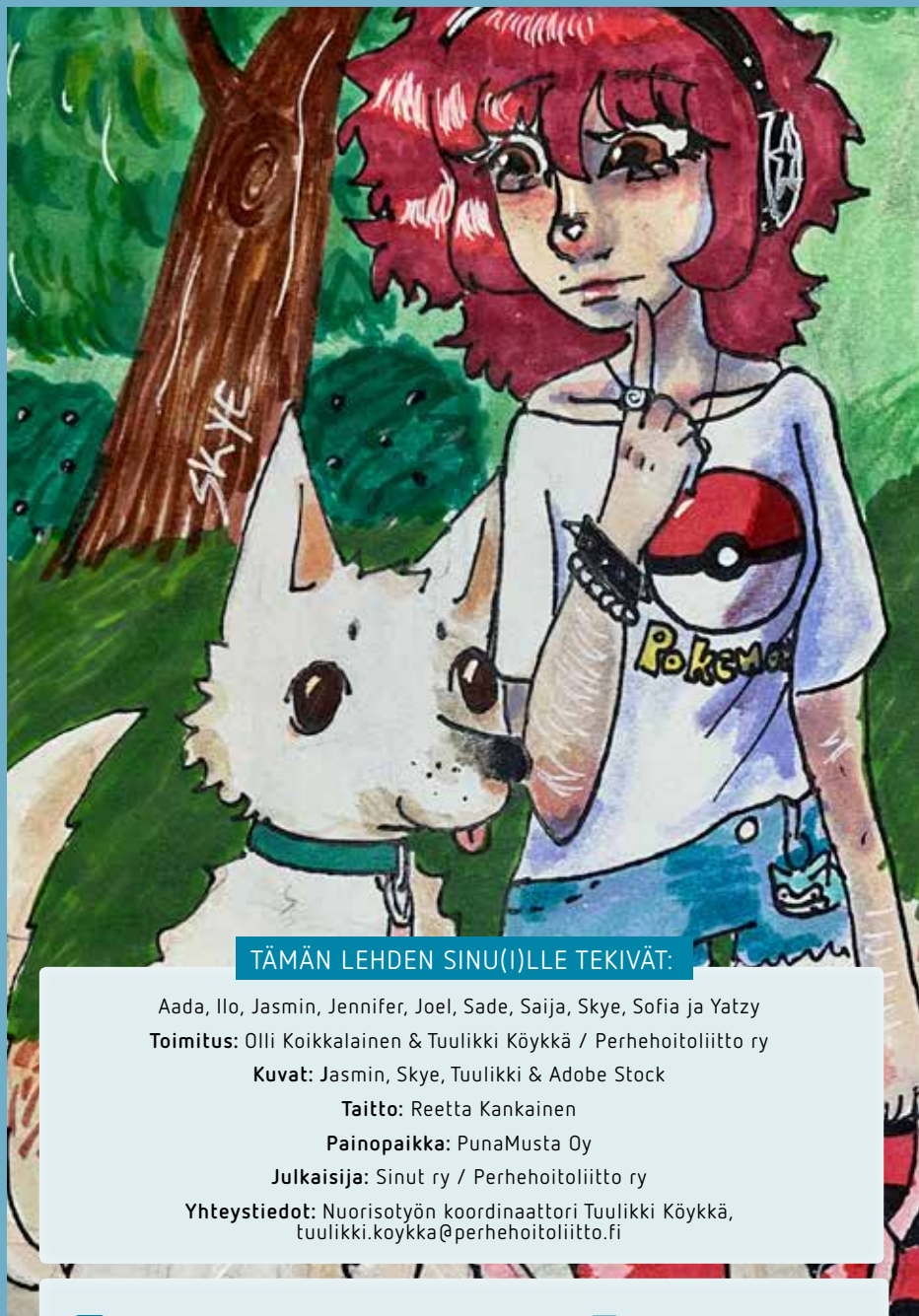
• Arvostetaan ja kunnioitetaan: Kuullaan ja arvostetaan nuoria omana itsenään eikä vähätellä esimerkiksi nuoren mielenkiinnon kohteita ja harrastuksia.

• Varmistetaan turvallisuus: Jokaisella on oikeus elää ympäristössä, jossa on fyysisesti ja psyykkisesti turvassa.

• Turvataan osallisuus: Taataan nuorelle mahdollisuus osallistua itseään koskeviin päätöksiin ja ilmaista turvallisesti oma mielipiteensä.

-YATZY

Oikeus omaan uskontoon, kulttuuriin ja kieleen. Sinulla tulisi olla oikeus harjoittaa omaa uskontoasi ja toimia sen ohjeiden mukaan esimerkiksi ruokavalion, pukeutumisen, mahdollisten paastojen ja rukousten suhteen. Kukaan ei voi rajoittaa sinua olemasta sinä. Kieli ja kulttuuri ovat iso osa sitä, eikä niitä tulisi viedä pois sinulta.

TÄMÄN LEHDEN SINU(I)LLE TEKIVÄT:

Aada, Ilo, Jasmin, Jennifer, Joel, Sade, Saija, Skye, Sofia ja Yatzy

Toimitus: Olli Koikkalainen & Tuulikki Köykkä / Perhehoitoliitto ry

Kuvat: Jasmin, Skye, Tuulikki & Adobe Stock

Taitto: Reetta Kankainen

Painopaikka: PunaMusta Oy

Julkaisija: Sinut ry / Perhehoitoliitto ry

Yhteystiedot: Nuorisotyön koordinaattori Tuulikki Köykkä,
tuulikki.koykka@perhehoitoliitto.fi

www.sinut.fi

[@sinutry](https://www.instagram.com/sinutry)

[@nuorisotyö perhehoitoliitto](https://www.facebook.com/nuorisotyöperhehoitoliitto)

[@sinutry](https://www.facebook.com/sinutry)

[@phl_nuorisoty](https://www.instagram.com/phl_nuorisoty)

[@nuorisotyop19](https://www.snapchat.com/add/nuorisotyop19)